

CEZA VE İNFAZ KATİPLİĞİ DERSİNE HOŞGELDİNİZ.

Bu dersimizde 5 modülümüz var.

1. Ceza İnfaz Kurumu Karar ve İnfaz İşlemleri
2. Ceza İnfaz Kurumu Kâtiplik İşlemleri
3. Ceza Muhakemesi Hukuku ve Ceza Hukuku İşlemleri
4. Tutuklama ve Tahliye Kararlarının Evrak İşlemleri
5. Yakalama ve Yakalamayı Kaldırma İşlemleri

Konumuz 4.Modül

TUTUKLAMA VE TAHLİYE KARARLARI EVRAK İŞLEMLERİ ÖĞRENME FAALİYETİ-1

- Tutuklama soruşturma ve kovuşturmanın yapılması için tedbir niteliğinde verilen bir karardır.
- Asıl olan yargılamanın tutuksuz yapılmasıdır. Tutuklama bir istisnadır ve ancak kanunda belirtilen şartların varlığı hâlinde tutuklama kararı verilebilir.
- Tutuklama, kişi hak ve özgürlüklerini en ağır biçimde sınırlandıran bir koruma tedbiri olması sebebiyle sadece hâkim tarafından uygulanabilir. Bunun istisnası yoktur, tutuklamaya hâkimden başkası karar veremez.
- Tutuklamanın amacı, Ceza Muhakemesinde şüpheli veya sanığın hazır bulundurulmasını ve muhakemenin gerçekleştirilebilmesini ya da muhtemel bir mahkumiyetin ilerde yerine getirilmesini sağlamaktır.

• **Tutuklama:** Sanığın kaçmasına, delilleri yok etmesine ve değiştirmesine engel olmak için soruşturma ve yargılama süresince mahkeme kararıyla belirli bir süre özgürlüğü kısıtlanmak suretiyle tutukevinde tutulmasına denir.

• **Hükümlü:** Yargı kararı gereğince suçu kesinleşmiş ve verilen ceza süresini doldurması gereken kişidir. Hüküm giydiği ceza süresi bitince özgürlüğüne kavuşur.

• **Tutuklu:** Herhangi bir nedenden dolayı tutuklu olarak tutuk evlerinde bulundurulmuş kişidir. Bu süreç gözaltında olabilir ya da yargı süreci devam ettiğinden suçu henüz kesinleşmemiş olabilir. Tutuklunun yargılama sonucuna göre serbest kalma veya hüküm giyme ihtimali vardır.

Hakkında tutuklama kararı verilen kişiye "tutuklu" (mevkuf), bu kişinin içinde bulunduğu hukuki duruma da "tutukluluk" (mevkufiyet) denilmektedir.

• **Yakalama:** Sanığın, hiçbir hâkim kararı olmadan hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran ağır koruma tedbirine yakalama denilmektedir. Ceza Mahkemeleri Usulü Kanunu'nda bu müessese "muavakkat yakalama" olarak da geçmektedir (geçici yakalama).

Resim 1.1: Ceza Muhakemesi Süreci

• **Adli kolluk:** 3201 sayılı Emniyet Teşkilâtı Kanunu'nun, 2803 sayılı Jandarma Teşkilât, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun, 485 sayılı Gümrük Müsteşarlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin ve 2692 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığı Kanunu'nun ilgili maddelerinde belirtilen soruşturma işlemini yapan güvenlik görevlilerini ifade eder.

• **Bilgi alma:** Bir suçun tespiti veya aydınlatılmasına yönelik müşteki ve suçtan zarar gören ile suç işleme şüphesi altında bulunmayan diğer kişilerin dinlenmesini ve tutanağa geçirilmesini ifade eder.

• **İfade alma:** Şüphelinin kolluk görevlileri veya Cumhuriyet Savcısı tarafından soruşturma konusu suçla ilgili olarak dinlenmesini ifade eder.

• **Gecikmesinde sakınca bulunan hâl:** Derhâl işlem yapılmadığı takdirde suçun iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması veya şüphelinin kaçması veya kimliğinin saptanamaması ihtimalinin ortaya çıkması hâlini ifade e..

• **Gözetilme alma:** Kanunun verdiği yetkiye göre yakalanan kişinin hakkındaki işlemlerin tamamlanması amacıyla yetkili hâkim önüne çıkarılmasına veya serbest bırakılmasına kadar kanuni süre içinde sağlığına zarar vermeyecek şekilde özgürlüğünün geçici olarak kısıtlanıp alıkonulmasını ifade eder.

• **Gözetli birimi:** Yakalanan kişinin hakkındaki işlemlerin tamamlanarak adli mercilere sevk edilmesine veya serbest bırakılmasına kadar kanuni süre içinde onu gözetiminde tutmakla yetkili ve görevli kolluk kuvveti birimlerini ifade eder.

• **Gözetli ve nezarethane sorumlusu:** Gözetilme veya muhafaza altına alınan kişilere haklarının okunmasını, kayıtların tutulmasını ve kanunlara uygun davranılmasını sağlamak amacıyla ilgili karakol, birim veya bot komutanı, amiri veya büro amiri tarafından görevlendirilen personeli ifade eder.

•**Malen sorumlu:** Yargılama konusu için hükme bağlanması ve bunun kesinleşmesinden sonra maddi ve mali sorumluluk taşıyarak hükmün sonuçlarından etkilenecek veya bunlara katlanacak kişiyi ifade eder.

•**Muhafaza altına alma:** Kanunun yetki verdiği hâllerde yetkili merci önüne çıkarılması gereken kişilerin ilgili kurumlar veya kişilerce teslim alınana kadar sağlıklarına zarar vermeyecek şekilde ve zorunlu olduğu ölçüde özgürlüklerinin kısıtlanıp alıkonulmasını ifade eder.

•**Müdafi:** Şüpheli veya sanığın ceza muhakemesinde savunmasını yapan avukatı ifade eder.

•**Nezarethane:** Şüpheli veya sanıkların haklarındaki işlemlerin tamamlanıp adli mercilere sevk edilinceye kadar bekletilmesi amacıyla yapılmış yerleri ifade eder.

•**Sanık:** Kovuşturmanın başlamasından itibaren hükmün kesinleşmesine kadar suç şüphesi altında bulunan kişiyi ifade eder.

•**Sorgu:** Şüpheli veya sanığın, hâkim veya mahkeme tarafından soruşturma veya kovuşturma konusu suçla ilgili olarak dinlenmesini ifade eder.

•**Soruşturma:** Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi ifade eder.

•**Suçüstü:** İşlenmekte olan suç, henüz işlenmiş olan fiil ile fiilin işlenmesinden hemen sonra kolluk, suçtan zarar gören veya başkaları tarafından takip edilerek yakalanan kişinin işlediği suç, fiilin pek az önce işlendiğini gösteren eşya veya delille yakalanan kimsenin işlediği suç ifade eder.

•**Şüpheli:** Soruşturma evresinde, suç şüphesi altında bulunan kişiyi ifade eder.

•**Toplu suç:** Aralarında iştirak iradesi bulunmasa da üç veya daha fazla kişi tarafından işlenen suç ifade eder.

•**Vekil:** Katılan, suçtan zarar gören veya malen sorumlu kişiyi ceza muhakemesinde temsil eden avukatı ifade eder.

•**Yakalama:** Kamu güvenliğine, kamu düzenine veya kişinin vücut veya hayatına yönelik var olan bir tehlikenin giderilmesi için denetim altına alınması gereken veya suç işlediği yönünde hakkında kuvvetli iz, eser, emare ve delil bulunan kişinin gözaltına veya muhafaza altına alma işlemlerinden önce özgürlüğünün geçici olarak ve fiilen kısıtlanarak denetim altına alınmasını ifade eder.

Tutuklamanın iki maddi koşulu vardır:

1. Olguya dayanan kuvvetli suç şüphesi bulunması,
2. Yasa'da gösterilen tutuklama nedenlerinden birinin gerçekleşmesi.

Tutuklamanın Şartları

1. Maddi şartlar
2. Biçimsel şartlar

Maddi Şartlar

1. Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini Uyandıran somut olguların bulunması,
2. Şüpheli veya sanığın davranışlarının delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme hususunda kuvvetli şüphe oluşturmaları
3. Şüpheli veya sanığın davranışlarının tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması hususunda kuvvetli şüphe oluşturmaları,
4. Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunması,
5. Tutuklama kararının, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile orantılı olması,
6. Adli kontrol hükümlerinin yetersiz kalacak olması.

Biçimsel şartlar

1. Yargıcın yazılı bir tutuklama kararının bulunması,
2. Yargıcın tutuklama kararı vermeye yetkili yargıç olması.

Tutuklama ve Yakalama Farkı

- Yakalama, kişi hürriyetini kısıtlayan en ağır bir koruma tedbiri olduğu için şartlarını Anayasa ve kanunlar açıkça tespit etmiştir (Anayasa mad. 19).
- Yakalama; sanık durumuna girmemiş, bir suç işlemiş olduğu şüphesi altındaki kimsenin yargılama makamı önüne götürülmek üzere hürriyetinin sınırlandırılmasıdır. Yakalama bir kimsenin tutuklanması gayesiyle yapılır.
- Oysa tutuklama bir yargı kararıyla yapılmaktadır.

Yakalama yapabilenler:

Suçlu zannı ile kaçan kişiyi duruma göre savcı, kolluk amiri, kolluk memuru ve herkes yapabilir. Herkesin yakalama yapabilmesi için ilk şart, suçun meşhut olması yani **suçun alenen işlendiğinin görülmesi gerekir ayrıca suç işleyen kişinin kaçma ihtimali olması veya hüviyetinin tespiti imkânı bulunmamasıdır**. Bu şartların hepsi bir arada bulunmadığı takdirde herkes yakalama yapamayacaktır.

•Herkesin yakalama yapmadığı durumlarda savcı ve kolluk amiri yakalamaya yetkilidir. Bu durumlarda yakalama, müzekkereli veya müzekkersiz olmaktadır.

Aşağıda belirtilen hâllerde, herkes tarafından geçici olarak yakalama yapılabilir:

1. Kişiye suçu işlerken rastlanması,

2. Suçüstü bir fiilden dolayı izlenen kişinin kaçması olasılığının bulunması veya hemen kimliğini belirleme olanağının bulunmaması.

•Kolluk görevlileri, tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde; Cumhuriyet Savcısına veya âmirlerine derhâl başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, yakalama yetkisine sahiptirler.

•Soruşturma ve kovuşturması şikâyeteye bağlı olmakla birlikte çocuklara, beden veya akıl hastalığı, malullük veya güçsüzlükleri nedeniyle kendilerini idareden aciz bulunanlara karşı işlenen suçüstü hâllerinde kişinin yakalanması şikâyeteye bağlı değildir.

13

•Kolluk, yakalandığı sırada kaçmasını, kendisine veya başkalarına zarar vermesini önleyecek tedbirleri aldıktan sonra yakalanan kişiye kanuni haklarını derhal bildirir.

•Birinci fıkraya göre yakalanıp kolluğa teslim edilen veya ikinci fıkra uyarınca görevlilerce yakalanan kişi ve olay hakkında Cumhuriyet Savcısına hemen bilgi verilerek emri doğrultusunda işlem yapılır.

•Yakalama emrine konu işlemin yerine getirilmesi nedeniyle yakalama emrinin çıkarılma amacının ortadan kalkması durumunda mahkeme, hâkim veya Cumhuriyet Savcısı tarafından yakalama emrinin derhâl iadesi istenir.

Tutuklama Kararı Verilemeyecek Suçlar

Sadece adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı olan iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez.

14

Müzekkereli yakalama durumunda: Kişi cezaevinden veya muhafızların elinden kaçmıştır. Bu durumda, gerek Savcılık gerekse Kolluk idaresi bu kişi hakkında “yakalama müzekkeresi” çıkarır yani “yakalama emri” yayınlar. Bu emre göre kişi yakalanır.

Müzekkeresiz yakalama durumunda: Herkesin yakalaması için gerekli şartlar hâsıl olmamıştır. Fakat ilgilinin kaçma ihtimali kuvvetlidir. Mesela, ağır cezaı gerektiren bir suç işleme durumunda failin kaçacağı farz edilir. Bu durumda herkes yakalayamaz fakat Kolluk kuvvetlerinin savcılıktan yakalama emri çıkarmaya zamanı yoksa ilgili kişiyi müzekkeresiz olarak yakalayabilir. Bu genel yakalama dışında **özel yakalama durumları** da vardır. Mesela, sarhoşlar ve **çevreyi rahatsız edenler** polis tarafından amirden emir almadan yakalanabilir. Bunlar 24 saat içinde hâkimin önüne çıkarılır. Bir başka özel yakalama durumu da olay yerinde görevine başlayan **memura karşı gelme** durumudur.

•Sanık ya da şüphelinin tutuklanmasına ancak hâkim tarafından karar verilebilir. Soruşturma evresinde şüphelinin tutuklanmasına Cumhuriyet Savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, kovuşturma evresinde, sanığın tutuklanmasına Cumhuriyet Savcısının istemi üzerine veya re’sen mahkemece karar verilir. Bu istemlerde mutlaka gerekçe gösterilir ve adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağını belirten hukuki ve fiili nedenlere yer verilir.

•Cumhuriyet savcısı, şüpheliyi sorguya göndererek sulh ceza hâkiminden tutuklama istemesi hâlinde hâkimin vereceği kararlara itiraz edilebilir. Tutuklama talebi karşısında sulh ceza hâkimi, ya talebi kabul ederek “tutuklamaya” ya da serbest bırakmaya yani “tutuklama talebinin reddine” karar verecektir. Sulh ceza hâkiminin tutuklama talebinin reddine ilişkin kararına itiraz üzerine, mercin tutuklama kararı vermesi mümkündür. İtiraz üzerine mercin verdiği tutuklama kararlarına da itirazın kanun yolu açıktır. İtiraz, ilgililerin kararı öğrendiği günden itibaren yedi gün içinde yapılır.

Tutuklama kararı veren yargıcın görevleri

1. Sanığın yakınlarına haber verme
2. Şüpheli veya sanığı sorguya çekme
3. Tutuklunun akıbetini belirleme ödevi

•İtiraz mercii mahkeme; itiraz makamı ise, Cumhuriyet Savcısıdır.

•Kişi tutuklanmayıp salıverilince savcının itiraz hakkı vardır. Savcının bu itiraz üzerine, mercin de “yakalama kararı” verebileceği hususu düzenlenmiştir.

Soruşturma evresinde Cumhuriyet Savcısı, tutuklamanın veya adli kontrol tedbirinin gereksiz hâle geldiğine kanaat getirirse şüpheliyi re’sen serbest bırakabilir. Bu durumda kararı savcı verecektir. Soruşturma veya kovuşturma evrelerinin her ikisinde ve her aşamasında şüpheli veya sanık salıverilme talebinde bulunabilir. Bunun için duruşma gününü beklemek zorunluluğu yoktur. Salıverilme talebinden sonra soruşturma aşamasında Sulh Ceza Hâkimi, kovuşturma aşamasında mahkemece tutukluluğun devamına ya da salıverilme karar verir.

Soruşturma Aşamasında Tutuklama, Tutuklamaya İtiraz ve Tahliye

Cumhuriyet Savcısı, soruşturma aşamasında tutuklama ile istenen amaca adli kontrolle de ulaşılabileceğini düşünürse Sulh Ceza Hâkiminden şüphelinin adli kontrol altına alınarak “tahliyesi”ni talep edebilir (CMK m.103). Soruşturma evresindeyken tutuklu şüpheli de aynı istemde bulunabilir. Serbest bırakma talebini Sulh Ceza Hâkimi dosya üzerinden inceleyemez. Savcıyı ve şüpheliyi dinleyerek kararını verir. Şüpheli dinlenirse müdafî de dinlenmek zorundadır. Ancak serbest bırakma talebiyle başvuran şüphelinin dinlenmesinde yarar gözükmemektedir. Çünkü serbest kalma talebinde bulunması kuvvetle muhtemeldir. Bu talep soruşturma evrakıyla birlikte Sulh Ceza Hâkimine sunulacaktır. Dinleme işleminden itibaren 3 gün içinde Hâkim kararını verir. Dolayısıyla tahliye talebi dilekçesini alan hâkim aldığı tarihi ve saati belirtmelidir. Kişi hürriyetinin ihlali söz konusu olduğu için kısa süre öngörülmüştür.

Kovuşturma Aşamasında Tutuklama, Tutuklamaya İtiraz ve Tahliye

Kovuşturma evresinde her oturumda tutukluluğun devamının gerekliliği hakim ve mahkemece değerlendirilir, talep şart değildir. İnceleme yapılırken otuzar günlük süreyle bağlıdır. Tutuklu yapılan yargılamada duruşma günü 30 günden daha uzun verilemez. Ceza davası sürerken her ne kadar tutukluluk incelemesi mahkemece re'sen yapılır da tutukluluk sürecine itiraz ve tahliye talepli dilekçe sunulması ve söz konusu tahliye istemli dilekçede tahliye taleplerinin hukuki sebeplerinin belirtilmesi gereklidir.

Saniğin Sorgusu ve Tutukluluk

- Saniğin önce açık kimliği saptanır, kişisel ve ekonomik durumu hakkında kendisinden bilgi alınır.
- Cumhuriyet Savcısının tutuklamaya sevk yazısı okunur, hakkındaki suçlama anlatılır. Saniğa hakları hatırlatılır. Sanık savunma yapmaya hazır olduğunu bildirdiğinde mahkeme usulüne göre saniği sorguya çeker. Sorgu tutanağı duruşmada okunur.
- Saniğin soruşturma aşamasında kollukta veya savcılıkta verdiği ifade ile duruşmada verdiği ifade çelişirse önceki beyanları okunarak çelişki sebebi sorulur.

Tutuklama Sorgusunda Saniğin Hakları

- 1. Müdafiden yararlanma hakkı:** Saniğa müdafii seçme hakkının bulunduğu ve müdafinin hukuki yardımından yararlanabileceği, müdafii ifade veya sorgusunda hazır bulunabileceği, kendisine bildirilir. Müdafiden yararlanmak istediğini ancak müdafii seçecek durumda olmadığını belirtirse kendisine Baro tarafından bir müdafii görevlendirileceği bildirilir.
- 2. Susma hakkı:** Saniğa atılı suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanuni hakkı olduğu söylenir.
- 3. Delillerin toplanmasını isteme hakkı:** Saniğa varsa somut delillerinin toplanmasını isteyebileceği hatırlatılır.
- 4. Savunma hakkı:** Saniğa kendi aleyhine var olan şüpheleri ortadan kaldırmak ve lehine olan hususları ileri sürmek olanağı tanınır.

Hükümlülerin avukat (müdafii) ile görüşmesinde aşağıdaki kurallar uygulanır:

- Hükümlü ile avukatı, meslek kimliğinin ibrazı üzerine, tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı ancak güvenlik nedeniyle görülebileceği bir biçimde, açık görüş usulüne uygun olarak görüştülür.
- Zorunlu hâllerde belirlenen gün ve saatler dışındaki görüşmelere, Cumhuriyet Başsavcılığı yazılı olarak izin verilir.
- Hükümlü, avukatlık mesleğinin icrası çerçevesinde avukatları ile vekâletnamesi olmaksızın en çok üç kez görüşme hakkına sahiptir.
- Avukatlar, vekâletnameleri olsa da aynı anda birden fazla hükümlü ile görüşme yapamaz.
- Hükümlü ile görüşmek üzere kuruma gelen avukatların, yanlarında bulundurdıkları belge ve dosyaların savunmaya ilişkin olup olmadıkları konusunda kendilerinden yazılı beyanları alınır. Savunmaya ilişkin olduğu bevan edilen belge ve dosyalar, her ne suretle olursa olsun incelenemez.

Tutuklama Kararının Gerekçesinde Bulunması Gereken Hususlar

- Tutuklamaya, tutuklamanın devamına veya bu husustaki bir tahliye isteminin reddine ilişkin kararlarda; kuvvetli suç şüphesini, tutuklama nedenlerinin varlığını, tutuklama tedbirinin ölçülü olduğunu gösteren deliller, somut olgularla gerekçelendirilerek açıkça gösterilmelidir.
- Kararın içeriği şüpheli veya saniğa sözlü olarak bildirilir ayrıca bir örneği yazılmak suretiyle kendilerine verilir ve bu husus kararda belirtilir.
- Tutuklama kararı verilmezse şüpheli veya sanık derhâl serbest bırakılır. Tutuklamaya ve tutukluluğun devamına ilişkin kararlara karşı itiraz yolu açıktır.

Tutuklulukta Geçen Süre Sınırı

- Ağır ceza mahkemesinin görevine girmeyen işlerde tutukluluk süresi en çok bir yıldır ancak bu süre, zorunlu hâllerde gerekçeleri gösterilerek altı ay daha uzatılabilir (Toplamda en fazla 1,5 yıl olur.).
- Ağır Ceza Mahkemesinin görevine giren işlerde, tutukluluk süresi en çok iki yıldır. Bu süre, zorunlu hâllerde, gerekçesi gösterilerek uzatılabilir; uzatma süresi toplam üç yılı geçemez (Toplamda en fazla 5 yıl olur.)
- Tutukluluğun uzatılması kararları, Cumhuriyet savcısının, şüpheli veya sanık ile müdafinin görüşleri alındıktan sonra verilir.
- Özel görevli Ağır Ceza Mahkemesinin yargıladığı suçun CMK m. 250/1-c'de sayılan bir suç olması durumunda tutuklulukta azami süre, bu sürelerin iki katı olacaktır. Bu durumda normal süre 4, uzatma süresi 6, toplam süre ise 10 yıldır.
- 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun 21. maddesinde; on beş yaşını doldurmamış çocuklar hakkında üst sınırı beş yılı aşmayan hapis cezasını gerektiren fiillerden dolayı tutuklama kararı verilemeyeceğini öngörmektedir.

Tutuklu Teslim Alma

- Tutukluların Tutukevine kabul edilebilmesi için ilgili Cumhuriyet Savcısının kuruma havale işlemini yapmış olması gerekir. Görevli kolluk kuvveti tutuklu ile birlikte Cumhuriyet Savcılığından almış olduğu tutuklama müzekkeresi ya da mahkeme ilamını ilgili Ceza İnfaz Kurumuna teslim eder. Tutukluyu teslim alacak olan kurum ise iki nüsha şeklinde Teslim Tesellüm Belgesi düzenleyerek bir nüshası tutukluyu getiren kolluk kuvvetine verirken diğer nüshasını da ilgili şahsın dosyasına koyar.
- Kimlik Belgeleri :Kolluk kuvvetlerince teslim edilmek üzere kuruma getirilen tutuklunun ilk olarak kimlik bilgilerinin kontrol edilmesi gerekir. Kimliği yanında olmayan tutuklular için tevkif müzekkeresindeki kimlik bilgileri esas alınarak teslimat yapılır. Tutuklunun yanında nüfus cüzdanı, ehliyet, pasaport, resmi dairelerin verdiği kimlik kartı ve evlilik cüzdanı gibi kimlik yerine geçen herhangi bir belgesi varsa, bu belgelerdeki bilgilerle müzekkere veya ilamdaki bilgiler karşılaştırılarak bilgilerin bire bir tutup tutmadığına bakılır. Bilgilerin hatalı olması durumunda düzeltilmesi için ilgili adliyeye geri gönderilir.

Teslim ve Tesellüm Belgesi

Teslim Tesellüm Belgesi, kuruma kabul şartlarını taşıyan tutuklular için tutuklu kabul birim sorumlusu durumundaki "infaz koruma Baş memuru" tarafından, baş memurun bulunmaması durumlarda ise görevli "infaz koruma memuru" tarafından düzenlenir. Bu belgenin doldurulmasında aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekir:

1. Tutuklularda kaç adet tevkifin olduğu ve sorgu numaraları ve mahkemeleri belirtilir.
2. Hükümlülerde ise kaç adet ilamının olduğu ve ilam numaraları belirtilmelidir.
- 3.Teslim eden ve teslim alan görevlilerin görev, unvan, sicil ve imzaları mutlaka bulunmalıdır.

26

Tutuklama Kararının Geri Alınması

Soruşturma evresinde Cumhuriyet Savcısı, şüphelinin adli kontrol altına alınarak serbest bırakılmasını Sulh Ceza Hâkiminden isteyebilir. Cumhuriyet Savcısı adli kontrol veya tutuklamanın artık gereksiz olduğu kanısına varacak olursa şüpheliyi re'sen serbest bırakır. Kovuşturmayla yer olmadığı kararı verildiğinde şüpheli serbest kalır.

Tutuklama Kararına İtiraz

İtiraz süresi 7 gündür, dilekçeyle itiraz kararı veren mahkemeye yapılır. Kararına itiraz edilen hâkim veya mahkeme, itirazı yerinde görürse kararını düzeltir; yerinde görmezse en çok üçgün içinde, itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderir.

27

Tutuklama Kararının İncelenmesi

Tutuklama kararını Sulh Ceza Mahkemesi veriyse itirazı yine Sulh Ceza Mahkemesi inceler. Buna göre o yerde birden fazla Sulh Ceza Hâkimliğinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen Sulh Ceza Hâkimliği; son numaralı hâkimlik için bir numaralı hâkimlik; Ağır Ceza Mahkemesinin bulunmadığı yerlerde tek Sulh Ceza Hâkimliği varsa, yargı çevresinde görev yaptığı Ağır Ceza Mahkemesinin bulunduğu yerdeki Sulh Ceza Hâkimliği; Ağır Ceza Mahkemesinin bulunduğu yerlerde tek Sulh Ceza Hâkimliği varsa, en yakın Ağır Ceza Mahkemesinin bulunduğu yerdeki Sulh Ceza Hâkimliği itirazı inceler. İlk tutuklama talebini reddeden Sulh Ceza Hâkimliği, tutuklama kararını itiraz mercii olarak inceleyemez. Tutuklama kararı Asliye Ceza Mahkemesi hâkimi vermişse; Ağır Ceza Mahkemesi itirazı inceler.

Tutuklama kararını Ağır Ceza Mahkemesi vermişse; o yerde Ağır Ceza Mahkemesinin birden çok dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daire; son numaralı daire için birinci daire; o yerde Ağır Ceza Mahkemesinin tek dairesi varsa, en yakın Ağır Ceza Mahkemesi itirazı inceler.

Tahliye Talebi

- Soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında şüpheli veya sanık salıverilmesini isteyebilir.
- Şüpheli veya sanığın tutukluluk hâlinin devamına veya salıverilmesine hâkim veya mahkemece karar verilir. Red kararına itiraz edilebilir.
- Dosya bölge Adliye Mahkemesine veya Yargıtay'a geldiğinde salıverilme istemi hakkındaki karar, Bölge Adliye Mahkemesi veya Yargıtay ilgili dairesi veya Yargıtay Ceza Genel Kurulunca dosya üzerinde yapılacak incelemeden sonra verilir; bu karar re'sen de verilebilir.
- Tahliye talebi üzerine, Cumhuriyet Savcısı, şüpheli, sanık veya müdafinin görüşü alındıktan sonra üç gün içinde istemin kabulüne, reddine veya adli kontrol uygulanmasına karar verilir.Duruşma dışında bu karar verilirken Cumhuriyet Savcısı, şüpheli, sanık veya müdafinin görüşü alınmaz. Bu kararlara itiraz edilebilir.

29

Tutuklananın Durumunun Yakınlarına Bildirilmesi

- Tutuklamadan ve tutuklamanın uzatılmasına ilişkin her karardan tutuklunun bir yakınına veya belirlediği bir kişiye, hâkimin kararıyla gecikmeksizin haber verilir.
- Soruşturmanın amacını tehlikeye düşürmemek kaydıyla tutuklunun tutuklamayı bir yakınına veya belirlediği bir kişiye bizzat bildirmesine de izin verilir.
- Şüpheli veya sanık yabancı olduğunda tutuklanma durumu, yazılı olarak karşı çıkılmaması hâlinde, vatandaş olduğu devletin Konsolosluğuna bildirilir.

Tutukluluğun İncelenmesi

- Soruşturma evresinde şüphelinin tutukevinde bulunduğu süre içinde ve en geç otuzar günlük süreler itibarıyla tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmediği hususunda, Cumhuriyet Savcısının istemi üzerine Sulh Ceza Hâkimi tarafından şüpheli veya müdafiyi dinlenilmek suretiyle karar verilir. Tutukluluk durumunun incelenmesi, şüpheli tarafından da istenebilir.
- Hâkim veya mahkeme, tutukevinde bulunan sanığın tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmediğine her oturumda veya koşullar gerektirdiğinde oturumlar arasında ya da otuzar günlük süreler içinde de re'sen karar verir.

Tutuklulukta geçen sürenin daha sonra alınacak cezadan mahsup edilmesi

Tutuklulukta geçen süreler daha sonra hükmolunan hapis cezasından indirilir. Adli para cezasına hükmedilmiş ise günlükü 100 Türk Lirası (2016) sayılmak suretiyle cezadan indirim yapılır.

Salıverme

- Salıverilmeden önce şüpheli veya sanık, yetkili yargı merciine veya tutukevinin müdürüne adresini ve varsa telefon numarasını bildirmekle yükümlüdür.
- Şüpheli veya sanığa soruşturmanın veya kovuşturmanın sona erdirileceği tarihe kadar yeniden beyanda bulunmak suretiyle veya iadeli taahhütlü mektupla önceden verdiği adreslerdeki her türlü değişiklikleri bildirmesi ihtar olunur; ayrıca ihtaraya uygun hareket etmediğinde önceden bildirdiği adrese tebligatın yapılacağı bildirilir. Bu ihtarların yapıldığını belirten ve yeni adresleri içeren tutanak veya tutukevi müdürünün düzenleyeceği belgenin aslı veya örneği yargı merciine gönderilir.

31

Tutuklama Yerine Verilecek Tedbir Kararları

Tutuklama hürriyeti bağlayıcı bir karar olması sebebiyle ağır sonuçlarının ortaya çıkmasının önüne geçmek amacıyla farklı tedbirleri kararları uygulanabilmektedir. Bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Adli Kontrol

Adli kontrol şüpheli veya sanığın kanunda gösterilen bir veya birden fazla yükümlülüğe tabi tutulmasıdır. Kısaca tutuklanamayan veya tutuklanmasına gerek görülmeyp denetim altında tutulmak istenilen kişinin yargısal denetimini ifade eder.

Adli kontrol tedbirinin uygulanması için 5275 sayılı Infaz Kanunu'nun 104. maddesinde "denetimli serbestlik" ve yardım merkezleri ile koruma kurulları öngörülmüştür. Denetimli serbestlik ve yardım merkezleri ile koruma kurullarının kuruluşu, çalışma yöntem ve esasları, ilgili kanununda düzenlenmiştir(m.104\3).

32

Adli kontrol, şüphelinin aşağıda gösterilen bir veya birden fazla yükümlülüğe tabi tutulmasını içerir(m.109\3):

- 1.Yurt dışına çıkamamak.
- 2.Hâkim tarafından belirlenen yerlere, belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurmak.
- 3.Hâkimin belirttiği merci veya kişilerin çağrılarına ve gerektiğinde mesleki uğraşlarına ilişkin veya eğitime devam konularındaki kontrol tedbirlerine uymak.
- 4.Her türlü taşıtları veya bunlardan bazılarını kullanamamak ve gerektiğinde kaleme,makbuz karşılığında sürücü belgesini teslim etmek.
- 5.Özellikle uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla hastaneye yatmak dâhil, tedavi veya muayene tedbirlerine tâbi olmak ve bunları kabul etmek.
- 6.Şüphelinin parasal durumu göz önünde bulundurularak miktarı ve bir defada veya birden çok taksitlerle ödeme süreleri, Cumhuriyet Savcısının isteği üzerine hâkimce belirlenecek bir güvence miktarını yatırmak.

- 7.Silah bulunduramamak veya taşıyamamak, gerektiğinde sahip olunan silahları makbuz karşılığında adli emanete teslim etmek.
- 8.Cumhuriyet Savcısının istemi üzerine hâkim tarafından miktarı ve ödeme süresi belirlenecek parayı suç mağdurunun haklarını güvence altına almak üzere aynı veya kişisel güvenceye bağlamak.
- 9.Aile yükümlülüklerini yerine getireceğine ve adli kararlar gereğince ödemeye mahkûm edildiği nafakayı düzenli olarak ödeyeceğine dair güvence vermek.

Adli Kontrol Kapsamındaki Yükümlülükler

Adli kontrol kararı veren hâkim şüpheli veya sanık hakkında aşağıda sayılan yükümlülüklerden bir veya bir kaçına ya da tümüne hükmedebilir.

Bu yükümlülükler:

1. Yurt dışına çıkamamak.
2. Hâkim tarafından belirlenen yerlere, belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurmak.

3. Hâkimin belirttiği merci veya kişilerin çağrılarına ve gerektiğinde mesleki uğraşlarına ilişkin veya eğitime devam konularındaki kontrol tedbirlerine uymak.
4. Her türlü taşıtları veya bunlardan bazılarını kullanamamak ve gerektiğinde kaleme,makbuz karşılığında sürücü belgesini teslim etmek.

- Hâkim veya Cumhuriyet Savcısının bu tedbire karar vermesi hâlinde kişinin mesleki uğraşlarında taşıt kullanmasına sürekli veya geçici olarak izin verebilir.
- 1.Özellikle uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla hastaneye yatmak dâhil, tedavi veya muayene tedbirlerine tabi olmak ve bunları kabul etmek.
- 2.Silah bulunduramamak veya taşıyamamak, gerektiğinde sahip olunan silahları makbuz karşılığında adli emanete teslim etmek.
- 3.Şüphelinin parasal durumu göz önünde bulundurularak miktarı ve bir defada veya birden çok taksitlerle ödeme süreleri, Cumhuriyet Savcısının isteği üzerine hâkimce belirlenecek bir güvence miktarını yatırmak.

- 4.Cumhuriyet Savcısının istemi üzerine hâkim tarafından miktarı ve ödeme süresi belirlenecek parayı suç mağdurunun haklarını güvence altına almak üzere aynı veya kişisel güvenceye bağlamak.
- 5.Aile yükümlülüklerini yerine getireceğine ve adli kararlar gereğince ödemeye mahkûm edildiği nafakayı düzenli olarak ödeyeceğine dair güvence vermek.

Güvence

Yukarıda sayılan yükümlülüklerden son üç bentte yer alan sanık veya şüpheli tarafından verilecek güvenceler aşağıda sıralanmıştır:

- 1.Şüpheli veya sanığın bütün usul işlemlerinde hazır bulunması (hükümün infazında veya hakkında verilecek diğer yükümlülükleri yerine getirmek üzere),
- 2.Katılanın yaptığı masrafların ödenmesini, suçun neden olduğu zararların giderilmesi ve eski hâle getirilmesi, kamusal giderlerin ödenmesi, para cezalarının ödenmesi,
- 3.Şüpheli veya sanık nafaka borçlarını ödemediği için kovuşturuluyorsa nafaka borçlarının ödenmesini sağlar.

Bu güvence kararı verilirken güvencenin yukarıda sayılan hususlardan hangisini sağlamak için verildiği ve ne kadarının hangi hususa ilişkin olduğu ayrı ayrı belirtilir. Güvencenin ne kadarının kişiyi usul işlemlerinde hazır bulundurmak ne kadarının masraf, zarar ve muhtemel ceza için olduğu ayrı ayrı belirtilmelidir.

Hâkim, mahkeme veya Cumhuriyet Savcısı, mağdur veya nafaka alacaklısı istedikleri takdirde ve şüpheli veya sanığın rızasıyla güvencenin bu alacakları karşılayan kısmının hak sahiplerine verilmesini emredebilir.

Soruşturma ve kovuşturmanın konusunu oluşturan olaylar nedeniyle mağdur veya alacaklı lehinde bir yargı kararı varsa şüpheli veya sanığın rızası olmasa da ödemenin yapılması emredilebilir.

Hükümlü infaz dâhil o kovuşturma ile ilgili tüm usul işlemlerinde hazır bulunmuşsa—yani hakkında karar verilmiş ve infaz edilmiş ise- güvencenin usul işlemlerini temin için kişinin hazır bulunması maksadıyla alınmış olan kısmı -ki bu kısım güvence kararında ayrıca belirtilmek zorundadır- kendisine iade edilir.

37

Hükümlülük hâlinde güvencenin suçun parasal sonuçlarını bertaraf maksadıyla alınmış olan kısmı -ki bu kısım güvence kararında ayrıca belirtilmek zorundadır- bu hususlar için kullanılır. Örneğin katılanın masrafları, mağdurun zararının giderilmesi, nafaka borçları, kamusal giderler, para cezaları için kullanılır ve kalan miktar var ise hükümlüye iade edilir.

Güvencenin bu ikinci kısmı kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat kararları verildiğinde mağdura veya nafaka alacaklısına verilmemiş ise şüpheli veya sanığa geri verilir. Aksi hâlde geçerli mazeret dışında, (Örneğin beraat eden kişinin geçerli mazereti olmaksızın bir adli işlemde bulunamamış olması hâli dışında çünkü bu hâlde güvencenin bu amaçla alınan kısmı hazineye gelir yazılacaktır.) güvence Hazineye gelir yazılacaktır.

38

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

TAHLİYE KARAR İŞLEMLERİ

Hükümlü ve tutuklular kanunlarda belirtilen yetkili makamların yazılı emri ile salıverilir. Yetkili makamlar salıverilme kararını çeşitli nedenlerle alır.

Bunlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

1. İnfazın bitmesi
2. Tensiple tahliye
3. Af
4. Mahkeme kararı ile tahliye
5. Bihakkın göre tahliye
6. Şartlı tahliye (koşullu salıverilme)
7. Sorgu sonrası tahliye
8. Ölüm hâlinde tahliye

39

Tahliye Türleri

1. İnfazın Bitmesi
2. Af (Genel af,Özel af)
3. Mahkeme Kararı ile Tahliye
4. Tensiple Tahliye (İstemle Tahliye)
5. Bihakkın Tahliye
6. Sorgu Sonrası Tahliye
7. Şartlı Tahliye (Koşullu Salıverilme)
8. Ölüm Hâlinde Tahliye

40

Tahliye nedir?

Hükümlüler ve tutukluların, kanunlarda belirtilen yetkili makamların yazılı emri ile salıverilmelerine denir.

Tahliye Türleri nelerdir?

1. İnfazın Bitmesi:Hükümlünün infaz süresinin tamamlanması sonucu yapılan salıverilme işlemidir.

2. Af:Genel hukuk kuralı hâlinde olmayan ancak zaman zaman yürütme organınca çıkarılan, af sonucunda tahliye olan tutuklulara da aynı tahliye işlemleri uygulanır.

a) Genel af: TBMM tarafından çıkarılan, cezaı ve cezanın bütün sonuçlarını ortadan kaldıran kanundur. Genel af, fiile yöneliktir.

Özel af nedeniyle infazın sona ermesi sadece hapis cezaları açısından söz konusudur. Buna göre hapis cezasının İnfaz Kurumunda çektirilmesine son verilebileceği gibi bu süre kısaltılabilir. Cezaya bağlı olan veya hükümden belirtilen hak yoksunlukları, özel affa rağmen etkisini devam ettirir.

b)Özel af: TBMM tarafından çıkarılan, cezaı kısmen ya da tamamen ortadan kaldıran veya değiştiren kanundur. Anayasa'nın 87 ve 104. maddesine göre kişisel af çıkarma yetkisi TBMM'ye veya Cumhurbaşkanına; toplu özel af çıkarma yetkisi iseTBMM'ye aittir.

3. Mahkeme Kararı ile Tahliye:Cezayı veren mahkeme, bazı suçlarda şikâyetçinin şikâyetten vazgeçmesi hâlinde yeniden karar çıkarak hükümlüyü tahliye edebilir. Bu durumda da aynı tahliye işlemleri yapılır ve hükümlü salıverilmiş olur.

4. Tensiple Tahliye (İstemle Tahliye):Tahliye istemi, tutuklama nedenlerinin ortadan kalktığı nedeniyle tutuklama kararının geri alınması ve sanığın salıverilmesi amacını taşır. Davanın açılması üzerine, dosya esas mahkemesine geldiğinde mahkemenin tensip yapması gerekmektedir. Bu işlem, duruşmada yapılacak işlemlerin ve duruşma gününün belirlenmesi, duruşmada hazır bulunması gereken kişilerin çağırılmasıdır. Bu aşamada savunmanın kullanabileceği, tutuklu sanığı tahliye ettirebileceği bir olanak vardır. Buna uygulamaya "tensiple tahliye" adı verilmektedir.

Bu mekanizma şöyle işleyecektir: Dosya esas mahkemesine geldiğinde sanık/müdafî bu mahkemeye bir dilekçe vererek sanığın tahliyesini ya da gıyabı tutuklu ise tutuklama kararının kaldırılmasını isteyecektir. Dilekçede bu istemin tensiple birlikte değerlendirilmesine, bu konuda duruşmadan önce birkarar verilmesine açıklık getirmek şarttır. Aksi hâlde mahkeme bu istemi duruşmada ele alabilir. Uygulamada bu yol kullanılmaktadır. Savunmanın faydalanması gereken bir olanaktır. Her zaman sonuç alındığını söylemek güçtür. Fakat özellikle suçun unsurlarının oluşmadığı ya da iştirakhâlinde işlenen suçlarda, sanığın suça iştirak etmediğini gösteren delillerin sunulması hâlinde, başarı şansı yükselmektedir. Mahkeme tensiple tahliye istemini ya da duruşmadaki tahliye istemini reddettiğinde bukarara karşı itiraz yolu açıktır. Mahkeme, duruşmada yapılan bir tahliye istemini reddettiğinde bukarara karşı itiraz yolu açıktır. 298. maddeye göre tahliye istemi reddedildiğinde bu karara karşı bir üst mahkemede itiraz etmek mümkündür.

Bu konuda sulh, asliye, ağır ceza basamaklarını hatırlamak gerekir. Böyle bir istem bir Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedilmişse bu itirazı en yakın ağır ceza mahkemesi inceler. Bir yargı çevresinde, ağır ceza mahkemesi birden çok daireye ayrılmışsa bu itiraz için dosya en yakın ağır ceza mahkemesine gönderilmez; itirazı numara olarak bir sonraki mahkeme inceler. Örneğin, tahliye istemini İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi reddetmişse itirazı İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi inceler.

5. Bihakkın Tahliye
Mahkeme tarafından verilen cezanın tamamını hükümlünün Ceza ve Infaz Kurumunda tamamlayarak salıverilmesidir. Bihakkın tahliye süresinin belirlenmesi: Bihakkın tahliye süresinin belirlenmesinde 5275 sayılı Infaz Kanunu'nun 107/6 maddesi dikkate alınarak hesaplanması gerekir. Örneğin 1: Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasında hükümlü cezaevinde 30 yıl fiilen yatacağıdır. 30 yılın 1/2'si 15 yıldır. 30 yıl + 15 yıl = 45 yıl bihakkın tahliye Tarihidir.

6. Sorgu Sonrası Tahliye

Sorgu sonrası Tahliye, uygulamada sık karşılaşılan bir durumdur. Sanık sorgusu, duruşmadamutlaka yapılması gereken bir işlemdir. Bu nedenle sanık öncelikle celpname ile çağrılır. Gelmediği mazeret de bildirmediği takdirde, "ihzaren celp" edilir, yani kolluk zoruyla getirilmek istenir. Bu çaba da sonuçsuz kaldığında mahkeme sanık hakkında CMUK'un 223. ve 229. maddelerine göre tutuklama kararı verir. Bu tutuklama özel bir tutuklamadır; amacı sanığın sorgusunu yapabilmektir. Bu niteliği ile genel tutuklamadan ayrılır. En önemli özelliği sonucu bakımındandır. Sorgu için tutuklama, sanık sorguya çekildiğinde kendiliğinden kalkar. Uygulamada mahkemeler bu kararı sorgu için tutuklama kararını vermekte, hatta sanık mahkemeye geldiğinde duruşma günü beklenmeksizin sorgusunun yapılacağı, kararda açıklanmaktadır.

7. Şartlı Tahliye (Koşullu Salıverilme)

Koşullu salıverilme cezaların infaz şekillerinden biridir. Bu kurum sayesinde hükümlünün cezasının kalan kısmı kurum içinde değil de kurum dışında infaz edilecektir. Bu yüzden hükümlü ile devlet arasındaki ceza ilişkisi devam etmektedir. Kurumun adından da anlaşılacağı üzere koşullu salıverilmeden sadece belli koşulları yerine getiren hükümlüler yararlanabilir. Bunun için cezanın belirli bir kısmının infaz edilmiş olması ve daha da önemlisi hükümlünün iyi hâli olması gerekmektedir. İyi hâlliliğin tespitinde hükümlünün kurum içerisinde sergilemiş olduğu hareketleri göz önünde tutulmalıdır. İşlenen suçun ağırlığı veya toplumda oluşturduğu infial gibi nedenler iyi hâlliliğin tespitinde dikkate alınmamalıdır. CGTİHK koşullu salıverilmeden sonra bir denetim süresi öngörerek hukukumuzdaki önemli bir eksikliği gidermiştir. Hükümlü denetim süresi içerisinde ücret karşılığında bir işte çalıştırılabileceği gibi belirlenen bir eğitim kurumuna da devam edebilir. Bu sayede hükümlünün topluma uyumu daha çabuk sağlanmış olacaktır.

7. Şartlı Tahliye (Koşullu Salıverilme)

Koşullu salıverilme cezaların infaz şekillerinden biridir. Bu kurum sayesinde hükümlünün cezasının kalan kısmı kurum içinde değil de kurum dışında infaz edilecektir. Bu yüzden hükümlü ile devlet arasındaki ceza ilişkisi devam etmektedir. Kurumun adından da anlaşılacağı üzere koşullu salıverilmeden sadece belli koşulları yerine getiren hükümlüler yararlanabilir. Bunun için cezanın belirli bir kısmının infaz edilmiş olması ve daha da önemlisi hükümlünün iyi hâli olması gerekmektedir. İyi hâlliliğin tespitinde hükümlünün kurum içerisinde sergilemiş olduğu hareketleri göz önünde tutulmalıdır. İşlenen suçun ağırlığı veya toplumda oluşturduğu infial gibi nedenler iyi hâlliliğin tespitinde dikkate alınmamalıdır. CGTİHK koşullu salıverilmeden sonra bir denetim süresi öngörerek hukukumuzdaki önemli bir eksikliği gidermiştir. Hükümlü denetim süresi içerisinde ücret karşılığında bir işte çalıştırılabileceği gibi belirlenen bir eğitim kurumuna da devam edebilir. Bu sayede hükümlünün topluma uyumu daha çabuk sağlanmış olacaktır.

Koşullu salıverilmeden yararlanabilmek için mahkûmun kurumdaki infaz süresini iyi hâllilerle geçirmesi gerekir.

Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuz yıl, müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar yirmi dört yıl, diğer süreli hapis cezalarına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının üçte ikisini kuruma çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler.

Koşullu salıverilme için kuruma geçirilmesi gereken süre;

- Birden fazla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde otuz altı,
- Birden fazla müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde otuz,
- Bir ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuz altı,
- Bir müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuz,

- Birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla yirmi sekiz yıldır.
(Suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçtan dolayı mahkûmiyet hâlinde; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuz altı yılını, müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuz yılını, süreli hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının dörtte üçünü kurumda çektikleri takdirde koşullu salıverilmeden yararlanabilirler.)
Ancak bu süreler;
- Birden fazla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde kırk,
- Birden fazla müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde otuz dört,
- Bir ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla kırk,

49

- Bir müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla Otuz dört,
- Birden fazla süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuz iki yıldır.

Koşullu salıverilme süresinin hesaplanmasında, hükümlünün on sekiz yaşını dolduruncaya kadar kurumda geçirdiği bir gün, iki gün olarak dikkate alınır. Hükümlü Hakkında 5275 sayılı Kanun'un 107'nci maddesinin 6-10'uncu fıkralarına göre mahkemece hükmedilen denetimli serbestlik tedbirleri aynı Kanun'un 104'üncü maddesine göre denetimli serbestlik ve yardım merkezi şubeleri veya bürolarınca yerine getirilir.

Bir hükümlünün koşullu salıverilmesi hakkında kurum idaresi tarafından hazırlanan gerekçeli rapor, hükmü veren mahkemeye; hükümlü başka bir yerde bulunuyorsa o yerde bulunan aynı derecedeki mahkemeye verilir. Mahkeme, bu raporu uygun bulursa hükümlünün koşullu salıverilmesine dosya üzerinden karar verir.

- Mahkeme, raporu uygun bulmadığı takdirde gerekçesini kararında gösterir. Bu kararlara karşı itiraz yoluna gidilebilir.
- Koşullu salıverilen hükümlünün, denetim süresinde hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülükler, hâkimin uyarısına rağmen uymamakta ısrar etmesi hâlinde koşullu salıverilme kararı geri alınır.
- Koşullu salıverilme kararının geri alınması hâlinde hükümlünün; sonraki suçu işlediği tarihten itibaren kalan cezasının aynen, yükümlülüklerine aykırı davranması hâlinde bu yükümlülükler uymama tarihi ile hak ederek salıverilme tarihi arasındaki süreyi geçmemek koşuluyla takdir edilecek bir sürenin kurumda çektilmesine karar verilir.

51

- Şartla tahliyenin geri alınmasında deneme süresinde işlenen suçtan alınan ceza miktarının şartla tahliyenin geri alınmasına etkisini bir örnekle açıklayacak olursak; hükümlünün şartla tahliyesinden sonra bihakkın tahliyesine 12 yıl süre bulunduğu, bu kişinin şartla tahliyeden iki yıl sonra basit kasten yaralama suçundan 4 ay hapis cezası alması durumunda ve bu ceza kesinleşince ikinci suçun suç tarihi ile birinci suçun bihakkın tahliye tarihi arasındaki 10 yıllık şartla tahliye süresi yanacaktır. İkinci suç basit bir suç olmasına rağmen kasti bir suç olduğu için ceza miktarı da çok az olmasına rağmen şartla tahliye geri alındığı için bu hükümlü on yıl fazladan yatmış olacaktır.
- Koşullu salıverilme kararının geri alınmasından sonra aynı hükmün infazı ile ilgili bir daha koşullu salıverilme kararı verilmez.
- Denetim süresi yükümlülükler uygun ve iyi hâlli olarak geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılır.

52

- Koşullu salıverilme kararının geri alınmasına; hükümlü geri kalan süre içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm edilirse hükmü veren İlk Derece Mahkemesi veya Bölge dliye Mahkemesi tarafından, hükümlünün bağlı tutulduğu yükümlülükleri yerine getirmemesi hâlinde koşullu salıverilme kararına esas teşkil eden hükmü veren İlk Derece Mahkemesi veya Bölge Adliye Mahkemesi veya koşullu salıverilme kararını vermiş olan mahkeme tarafından, dosya üzerinden karar verilir. Bu kararlara karşı itiraz yolu açıktır.
- Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, millî savunmaya karşı suçlar, bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi dolayısıyla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde, koşullu salıverilme hükümleri uygulanmaz.
- Bir hükümlünün koşullu salıverilmesi hakkında kurum idaresi tarafından hazırlanan İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının ve Disiplin Kurulu Başkanlığının gerekçeli raporu, hükmü veren mahkemeye, hükümlü başka bir yerde bulunuyorsa o yerde bulunan aynı derecedeki mahkemeye aşağıda örneklerin göreceğiniz yazılar ve dosyası ile birlikte verilir.

- Mahkeme, bu raporu uygun bulursa hükümlünün koşullu salıverilmesine dosya üzerinden karar verir ve yine aşağıda örneğini göreceğiniz karar ile birlikte hükümlünün salıverilmesi ile ilgili işlemler başlatılır. Salıverilme ile ilgili bütün işlemler tamamlanır ve hükümlü salıverilir.

8. Ölüm Hâlinde Tahliye

Hükümlünün ölümü, hapis ve henüz infaz edilmemiş adli para cezalarını Ortadan Kaldırır.Hükümlünün Ceza İnfaz Kurumunda herhangi bir sebepten dolayı ölmesi sonucu Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir. Doktor rapor yazar, gerekirse adli tıp kurumuna sevk edilir. Ailesine haberverilir herhangi bir adli takip yoksa ailesine teslim edilir. Tahliye hükümleri uygulanır ve tahliye işlemleri yapılır.

54

[illegible]

Salıverilme Hazırlığı ve İnfaz Sonrası

Salıverilme hazırlığının önemi ve özelliği, hükümlünün salıverildiğinde topluma yeniden katılmaya hazırlıklı olmasını sağlamaya yardımcı olmaktadır. Böylece hükümlünün yeniden suç işleme olasılığı azalacaktır. Bu hazırlık özellikle uzun süreli olarak cezaevine girmiş hükümlüler bakımından önem taşımaktadır. Kısa süreli hapis cezasına mahkûm olanların topluma yeniden uyum sağlamaları nispeten daha kolay olmaktadır. Ancak bu, konunun kısa süreli hapis cezasına mahkûm edilmiş bulunanlar bakımından olan önemini azaltmamaktadır.

Nitekim CGTİHK m.89-91 “Salıverilme için Hazırlama” başlığı altında salıverilmeöncesine ilişkin özel hükümler getirmektedir.

Hükümlünün salıverildikten sonraki geleceğini düzenlemeyi düşünmesini sağlayıcı tedbirler alınır ve topluma uyumu ile ailesinin çıkarları için bu konularda hizmet veren resmî ve özel kuruluş veyâ kişilerle ilişkî kurması doğrultusunda katkı ve yardımda bulunulur (CGTİHK m.90).

Hükümlü, salıverildiğinde iş bulması veya kendi işini kurması yönünde özendirilir. Bu konuda görevlülük kişî ve kuruluşlar ile resmî kurumlarla iş birliği yapılır (CGTİHK m.91). Kurumlardanansılveren hükümlülere iş sağlanması, iş bulmalarına yardımcı olunması 5275 sayılı Kanun'un104'üncü maddesine göre denetimli serbestlik ve yardım merkezleri ile koruma kurullarınca yerine getirilir(Tüzük m.136/2). Eğer uygulanabilirse bu düzenleme ile şu an uygulamada karşılaşılan ve hükümlünün infaz sonrası tek başlarına işsiz ve kontrolsüz kalmasının önüne geçilebilir.

Aynı Sanık Hakkında Birden Çok Tutuklama Kararının Varlığı

Bugün için ceza mevzuatımızda, aynı sanık için her fillinden ötürü aynı bir tutuklama kararı verilmesi/ verilmemesi konusunda açık bir norm yoktur. Uygulama bu konuyu çözmüştür. Sanık için aynı tutuklama kararı verilmektedir. Bu konuda uygulamayı şekillendiren husus, birden fazla suç işleyen sanık için düzenlenen hazırlık evrakı sayısıdır. Birden çok suç için tek bir hazırlık evrakı düzenlenmiş-se tüm suçları kapsayan tek bir tutuklama kararı verilmektedir.

Her suç için ayrı ayrı hazırlık evrakı söz konusu ise birden çok tutuklama kararı verilebilmektedir. Genel uygulama her suç için ayrı bir hazırlık evrakı düzenlemek şeklindedir.

3. Tahliye İşlemleri

Hükümlüler, kanunlarda belirtilen yetkili makamların yazılı emri ile salıverilir. Salıverilecek hükümlüye ait elbise ve diğer eşyası, bu konuda görevlendirilen kurum personeline iki nüsha hâlinde düzenlenecek bir makbuz karşılığı geri verilir. Makbuzun bir sureti imza karşılığı hükümlüye verilerek diğer sureti ise defterde saklanır.

Hükümlünün bankada şahsi parasının bulunması hâlinde bu para, görevli personel tarafından bankadan çekilerek salıverilecek hükümlüye mabzuz karşılığı iade edilir.

Hükümlünün, kurumda bulunduğu sürede almış olduğu belgeler de salıverilmede kendisine verilir.

Hükümlüler, salverildiklerinde bu durum "hükümlü kayıt defteri"nin ilgili bölümüne kaydedilir. Bu kayıta; salverilme, bir mahkeme kararına dayanıyor ise mahkeme kararının tarih, esas ve karar numaraları, salverilme mahkeme kararı dışında hükümlünün salverilmesi sonucunu doğuran 5237 sayılı Kanun'da veya diğer kanunlarda belirtilen herhangi bir karar veya işlemedeyanıyor ise bunların tarih ve numaraları bulunur. Salverilen hükümlüler, deftere kaydedilmelerini müteakip mevcuttan düşürülür.

Hükümlülerin salıverme işlemlerinde kurumda, hükümlüler için Hükümlü Salıverilme defteri tutulur.

Salıverilme Defterinde aşağıdaki bilgilere:

1. Mahkûmiyet kararı kesinleşmiş olan her hükümlünün adı, soyadı ve hükümlü defter umarısına,
2. Cezanın türü, süresi, ilam tarihi ve numarasına,
3. Hürriyetin kısıtlanmasına başlandığı tarihine,
4. Disiplin cezaları ile bu cezaların verilşi, infaz ve kaldırılış tarihine,
5. Başka bir suçtan tutuklama kararına,
6. Salıverilmesinden sonra askerlikle ilişkisinin bulunup bulunmadığına,
7. Hakkında sınır dışı edilme tedbirine hükmedilip edilmediğine,
8. Salıverilme sonrası adresleri ve iletişim bilgilerine yer verilir.

Salıverilme defteri, yılbaşından önce hazırlanır ve yılın her gününe göre ayrılmış sayfaları bulunur.

Salverilme defterindeki sayfalara, salverilme tarihleri esas alınarak o yıl içinde salverilmesi gereken hükümlüler, tek tek kaydedilir. Defter, görevli personelce hatalı salverilmenin önlenmesi amacıyla her gün düzenli olarak kontrol edilir.

[illegible]

Yukarıda belirtilen hâllerde durum, hükümlünün ailesine, avukatına, asker kişi ise kayıtlı bulunduğu askerlik şubesine ve yabancı uyruklu ise uyruğunda olduğu devletin diplomatik temsilciliği veya konsolosluğuna kurum idaresince bildirilir.

Hükümlü ve tutuklu salıverilme fişi; mahkemece salıverilmelerine karar verilen hükümlü veya tutukluların, gerekli işlemlerinin tamamlanmasını müteakip, odalarından çıkarılarak salıverilmelerini sağlayan fiştir.

[illegible]

İnfaz işlerinden sorumlu kurum 2'nci müdürü veya bu işle görevlendirilmiş sorumlu personel ile cezaevi kâttibi tarafından gerekli incelemeler yapıp işlemler tamamlandıktan sonra, mahkeme kararına göre salıverilmesi gereken hükümlü ve tutuklu listesi, salıverilme fişine kaydedilerek kurumun en üst amirine sunulur.

Kurumun üst amiri, gerekli incelemesini yapıp salıverme işlemini uygun bulması hâlinde, aynı fişi üzerinde yer alan yazıyı imzalayarak salıverilmenin gerçekleştirilmesi için hükümlü ve tutuklu listesini güvenlik ve gözetim servisine havale eder. Güvenlik ve gözetim servisi, salıverilecek hükümlü ve tutukluların kimlik tespitlerini yapıp fişi imzalayarak salıvermeyi gerçekleştirir.

Güvenlik ve gözetim servisi görevlileri, salıverilme sırasında, hükümlü ve Tutukluların, idarede kayıtlı kişisel paralarını, değerli eşya veya şahsi eşyalarını teslim almalarını sağlar ve fişteki ilgili bölümü imzalatır. Hükümlü ve tutuklu salıverme fişi, her yıl için düzenlenmiş dosyalarda tarih sırasına göre saklanır.

Hükümlünün salıverildikten sonraki geleceğini düzenlemeyi düşünmesini sağlayıcı tedbirler alınır ve topluma uyumu ile ailesinin çıkarları için bu konularda hizmet veren resmi ve özel kuruluş veya kişilerle ilişki kurması doğrultusunda katkı ve yardımda bulunulur.

Hükümlü, salverilidigine iş bulması veya kendi işini kurması yönünde özendirilir. Bu konuda gönüllü kişi ve kuruluşları ile resmi kurumlarla iş birliği yapılır. Hükümlülerin Ceza Infaz Kurumlarından salverimelerinden önce veya salverimelerinden sonra kişisel zorlukları aşmalarını, iyileştirmelerini ve dışarıdaki yaşama uyumlarını sağlamak amacıyla ilgili bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu tüzel kişileri görev alanlarına giren konularda gerekli desteği ve hizmeti vermekle yükümlüdür. Bu konuda gönüllü kişi, kurum ve kuruluşlardan yardım alınabilir.

İstekli diğer hükümlülere, yönetime iş birliği yaparak Ceza İnfaz Kurumunda ve salıverilmelerinden sonraki yaşamlarında iş, meslek veya sanat öğrenmelerini sağlamak amacıyla katkıda bulunabilirler.

Tahliye Öncesi Yapılacak İşlemler
Hükümlünün salıverilmesi
sırasında kurum en üst amirinin
ihtiyaç duyması veya
hükümlünün talebi hâlinde gerekli
tedbirler kurumun iç ve dış
güvenlik görevlilerinin iş birliği ile
alınır. Ayrıca durum yerel kolluk
kuvvetlerine ve ilgili makamlara
bildirilir.

[illegible]

Tahliye edilecek hükümlüye ait elbise ve diğer eşyası, bu konuda görevlendirilen Kurum personelince iki nüsha hâlinde düzenlenecek bir makbuz karşılığı geri verilir. Makbuzun bir sureti imza karşılığı hükümlüye verilir, diğer sureti ise defterde saklanır.

Hükümlünün bankada şahsi parasının bulunması hâlinde, bu para, görevli personeltarafından bankadan çekilerek salıverilecek hükümlüye makbuz karşılığı iade edilir.

Hükümlünün, kurumda bulunduğu sürede almış olduğu belgeler de salıverilmede kendisine verilir. Hükümlüler, salıverildiklerinde bu durum Hükümlü Kayıt Defterinin ilgili bölümüne kaydedilir. Salıverilen hükümlüler, deftere kaydedilmelerini müteakip mevcuttan düşürülür.

Tahliyede Diğer Kurumlarla İş Birliği

Hükümlünün dosyasında başka suçtan yakalama emri bulunuyor ise tahliyesinde emniyetbirimlerine teslim edilir. Askerliğini yapmamış ise ve askerlik çağı gelmişse askerlik şubesine teslim edilir.

Başka suçlarla ilgili belgesi olup olmadığına dikkat edilir. Askerlikle ilgili bir yazının olup olmadığına dikkat edilir. Salıverilme tarihinde, kurum dışına çıkarılmasına engel olacak şekilde hasta olup da hastaneye nakli veya yakınlarının refakatinde kurumdaki ayrılması mümkün olmayan hükümlünün kendi rızası ve Cumhuriyet Başsavcılığının onayı ile bir hastaneye veya sağlık kurumuna nakledilinceye kadar kurumun ayrı bir bölümünde kalması sağlanır.

Yukarıda belirtilen hâllerde, durum, hükümlünün ailesine, avukatına, asker kişi ise Kayıtlı bulunduğu askerlik şubesine ve yabancı uyruklu ise uyruğunda olduğu devletin diplomatik temsilciliği veya konsolosluğuna kurum idaresince bildirilir. Tahliye sonrası gerektiğinde irtibat kurabilmek için hükümlünün adresi ve telefonları adres ve telefon defterine kaydedilir.

Aşağıdakilerden hangisi "tutuklama" için söylenemez?

- a) Tedbir niteliğinde verilen bir karardır.
- b) Tutuklama bir cezadır.
- c) Soruşturma aşamasında yapılabilir.
- d) Kovuşturma aşamasında yapılabilir.
- e) Tutuklama bir istisnadır.

"Yargı kararı gereğince suçu kesinleşmiş ve verilen ceza süresini doldurması gereken kişidir. Hüküm giydiği ceza süresi bitince özgürlüğüne kavuşur." Yukarıdaki tanım aşağıdaki kavramlardan hangisine aittir?

- a) Sanık
- b) Tanık
- c) Tutuklu
- d) Hükümlü
- e) Fail

"İşlenmekte olan suçu, henüz işlenmiş olan fiil ile fiilin işlenmesinden hemen sonra kolluk, suçtan zarar gören veya başkaları tarafından takip edilerek yakalanan kişinin işlediği suçu, fiilin pek az önce işlendiğini gösteren eşya veya delille yakalanan kimsenin işlediği suçu ifade eder."

Yukarıdaki tanım aşağıdaki kavramlardan hangisine aittir?

- a) Tutukluluk
- b) Yakalama
- c) Takip
- d) Cürüm
- e) Cürüm
- f) Suçüstü

Aşağıdakilerden hangisi tutuklamanın şartlarından biri değildir?

- a) Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin bulunması.
- b) Yargıcın tutuklama kararı vermeye yetkili savcı olması.
- c) Yargıcın yazılı bir tutuklama kararının bulunması.
- d) Adli kontrol hükümlerinin yetersiz kalacak olması.
- e) Tutuklama kararının verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile orantılı olması

Tutuklama işlemlerinin Mesleki Programda başlatılabilmesi için UYAP ekranlarının hangi menüsünden giriş yapılabilir?

- a) Soruşturma İşlemleri
- b) Tutuklama İşlemleri
- c) Yakalama İşlemleri
- d) Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat İşlemleri
- e) Hiçbiri

Aşağıdakilerden hangisi 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan ve tutuklama kararı gerektiren suçlardan biridir?

- a) Soykırım ve insanlığa karşı suçlar
- b) Kasten öldürme
- c) İşkence
- d) Cinsel saldırı
- e) Hepsî**

Ağır Ceza Mahkemesinin görevine girmeyen işlerde tutukluluk süresi en çok kaç yıldır? Bu süre zorunlu hâllerde gerekçeleri gösterilerek ne kadar daha uzatılabilir?

- a) 3 yıl - 1 yıl
- b) 2 yıl - 6 ay
- c) 1 yıl - 6 ay**
- d) 6 yıl - 6 ay
- e) 2 yıl - 3 ay

Aşağıda belirtilen hâllerin hangisinde kolluk kuvvetleri tarafından yakalama yapılabilir?

- a) Kolluk görevlileri, tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde yapılabilir.
- b) Cumhuriyet Savcısına veya amirlerine derhâl başvurma olanağı bulunmadığı takdirde yapılabilir.
- c) Soruşturma ve kovuşturması şikâyetle bağlı olmakla birlikte çocuklara, beden veya akıl hastalığı, malullük veya güçsüzlükleri nedeniyle kendilerini idareden aciz bulunanlara karşı işlenen suçüstü hâllerinde yapılabilir.
- d) Terör eylemlerinde yapılabilir.
- e) Hepsî**

Hükümlüler, kanunlarda belirtilen yetkili makamların yazılı emri ile salıverilir. Yetkili makamlar salıverilme kararını alırken aşağıdaki nedenlerden hangisi geçerli değildir?

- a) İnfazın bitmesi
- b) Hükümlünün talebi**
- c) Mahkeme kararı ile tahliye
- d) Bihakkın tahliye
- e) Şartla tahliye

Cezayı veren mahkeme, bazı suçlarda şikâyetçinin şikâyetten vazgeçmesi hâlinde yeniden karar çıkartarak hükümlüyü tahliye edebilir. Bu durumdaki tahliye aşağıdakilerden hangisine uyar?

- a) Mahkeme kararı ile tahliye**
- b) Bihakkın tahliye
- c) Şartlı tahliye
- d) Af
- e) Tensiple tahliye

Koşulla salıverilmede aşağıdakilerden hangisi mahkemeye sunulması gereken evraklardan biri değildir?

- a) İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının yazısı
- b) Disiplin Kurulunun yazısı
- c) Dosyası
- d) Hükümlünün istek yazısı**
- e) Koşulla Salıverme kararı

Hükümlülerin tahliyelerinde aşağıdakilerden hangisi ile iş birliği yapılır?

- a) Askerlik şubesi ve emniyet
- b) Bakanlık
- c) Savcılık
- d) Muhtarlık
- e) Sosyal Güvenlik Kurumu

- Adli kontrol şüpheli veya sanığın kanunda gösterilen bir veya birden fazla yükümlülüğe tabi tutulmasıdır. Kısaca tutuklanamayan veya tutuklanmasına gerek görülmeyp denetim altında tutulmak istenilen kişinin yargısal denetimini ifade eder. (Doğru)
- Tutuklamadan ve tutuklamanın uzatılmasına ilişkin her karardan tutuklunun bir yakınına veya herhangi bir kişiye bilgi vermesi yasaktır. (Yanlış)
- Adli Kontrol kapsamında hâkim veya Cumhuriyet Savcısı bu tedbire karar verilmesi hâlinde kişinin mesleki uğraşlarında taşıt kullanmasına hiçbir şekilde izin verilemez. (Yanlış)
- Müdafiden yararlanma hakkı Sanığa müdafî seçme hakkının bulunduğu ve müdafinin hukuki yardımından yararlanabileceği, müdafinin ifade veya sorgusunda hazır bulunabileceği kendisine bildirilir. Müdafiden yararlanmak istediğini ancak müdafî seçecek durumda olmadığını belirtirse kendisine baro tarafından bir müdafî görevlendirileceği bildirilir.

- Susma hakkı Sanığa atılı suç hakkında açıklamada bulunmamasının kanuni hakkı olduğu söylenir.
- Delillerin toplanmasını isteme hakkı Sanığa varsa somut delillerinin toplanmasını isteyebileceği hatırlatılır.
- Savunma hakkı Sanığa kendisi aleyhine var olan şüpheleri ortadan kaldırmak ve lehine olan hususları ileri sürmek olanağı tanınır.
- Hükümlünün mahkeme tarafından verilen cezanın tamamını Ceza Ve İnfaz Kurumunda tamamlayarak salverilmesine Bihakkın Tahliye denir.
- Koşullu salverilme süresinin hesaplanmasında, hükümlünün on sekiz yaşını dolduruncaya kadar kurumda geçirdiği bir gün, iki gün olarak dikkate alınır.
- Koşullu salverilen hükümlünün, denetim süresinde hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklerle, hâkimin uyarısına rağmen uymamakta ısrar etmesi hâlinde koşullu salverilme kararı Geri alınır.

- Devletin güvenliğine, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine, millî savunmaya karşı suçlar, bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi dolayısıyla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde, Kosullu Salverme hükümleri uygulanmaz.
- Mahkemece salverilmelerine karar verilen hükümlü veya tutukluların, gerekli işlemlerin tamamlanmasına müteakip odalarından çıkarılarak salverilmelerini sağlayan fişe, hükümlü ve tutuklu Salverme Fişi denir.
- Hükümlünün, kurumda bulunduğu sürede almış olduğu belgeler, bütün eşya ve parası makbuz karşılığında salverilmede kendisine verilir. Hükümlüler, salverildiklerinde bu durum Hükümlü Kayıt Defteri kaydedilir.
- (d)Her suç için ayrı ayrı hazırlık evrakı söz konusu ise birden çok tutuklama kararı verilebilmektedir.
- (d)Hükümlüler, kanunlarda belirtilen yetkili makamların yazılı emri ile salverilir.

- (d)Hükümlüler, salverildiklerinde bu durum Hükümlü Kayıt Defteri ilgili bölümüne kaydedilir.
- (d)Salverilen hükümlüler, deftere kaydedilmelerini müteakip mevcuttan düşürülür.
- (y)Hükümlülerin salverme işlemlerinde kurumda, hükümlüler için Hükümlü Kayıt Defteri tutulur.
- (y)Tahliye sonrası gerektiğinde irtibat kurabilmek için hükümlünün adresi ve telefonları Hükümlü Salverme Defterine kaydedilir.
- (y)Hükümlü herhangi bir nedenden dolayı tutuklu olarak tutuk evlerinde bulundurulmuş kişidir.
- (d)Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olguların bulunması tutuklamanın maddî şartlarındandır.
- (d)Adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez.
- (y)Cumhuriyet Savcısı, şüpheliyi sorguya göndererek Sulh Ceza Hâkiminden tutuklama istemesi hâlinde hâkimin vereceği kararlara itiraz edilemez.